

Tisková zpráva

Důvěra vybraným institucím v červnu 2018

- Ústavnímu soudu důvěřuje 58 % českých občanů, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu 53 % a veřejnému ochránci práv 48 %.
- U všech zkoumaných institucí převládá důvěra nad nedůvěrou.
- Veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi) a Ústavnímu soudu důvěřuje v současnosti o něco méně lidé než v prosinci 2017.

Zpracoval:

Jan Červenka

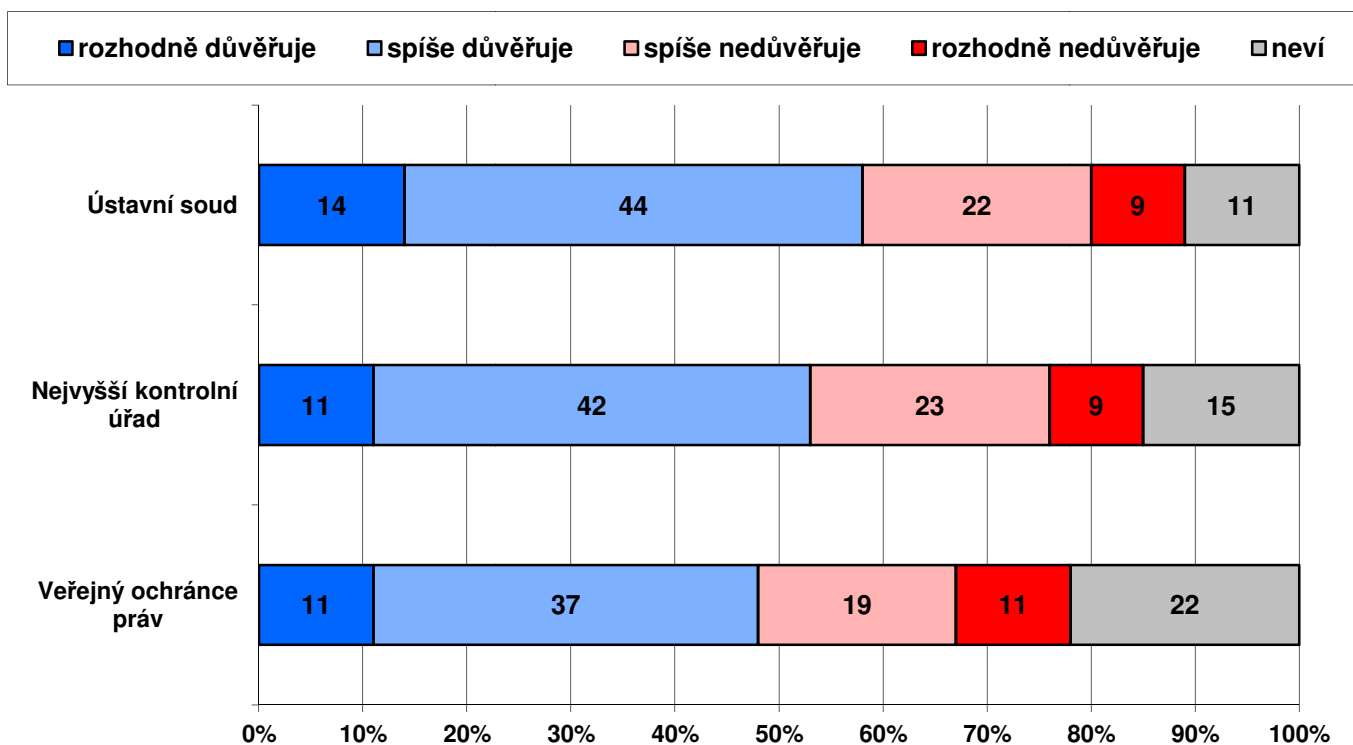
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V reprezentativním šetření CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., byla v červnu 2018 vybraným občanům položena otázka, zda důvěřují některým institucím.¹ Šetření konkrétně zjišťovalo důvěru ve vztahu k veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), Ústavnímu soudu a Nejvyššímu kontrolnímu úřadu.

Graf 1: Důvěra/nedůvěra obyvatel vybraným institucím (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 16. – 29. 6. 2018, 1078 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky v grafu 1, v červnu 2018 se mezi zkoumanými institucemi relativně nejvyšší důvěře těšil Ústavní soud, jemuž důvěřovaly téměř tři pětiny populace (58 %), v tom 14 % uvedlo, že „rozhodně důvěřuje“, a 44 % mu podle svého vyjádření „spíše důvěřuje“. Nedůvěru ve vztahu k Ústavnímu soudu pak vyjádřila necelá třetina oslovených (31 %), z nichž 22 % Ústavnímu soudu „spíše nedůvěřuje“ a 9 % „rozhodně nedůvěřuje“. 11 % respondentů v případě Ústavního soudu nevědělo, jak jej z hlediska důvěry hodnotit.

¹ Otázka: „Řekněte, prosím, důvěřujete g) Veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), h) Ústavnímu soudu, i) Nejvyššímu kontrolnímu úřadu?“

Druhému v pořadí, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu (NKÚ), důvěru nadpoloviční většina (53 %) občanů, v tom 11 % „rozhodně“ a 42 % „spíše“. Podíl nedůvěřujících NKÚ se pak blíží jedné třetině (32 %), když 23 % respondentů uvedlo, že mu „spíše nedůvěřuje“, a 9 % mu „rozhodně nedůvěřuje“. Zbylých 15 % zvolilo odpověď „nevím“.

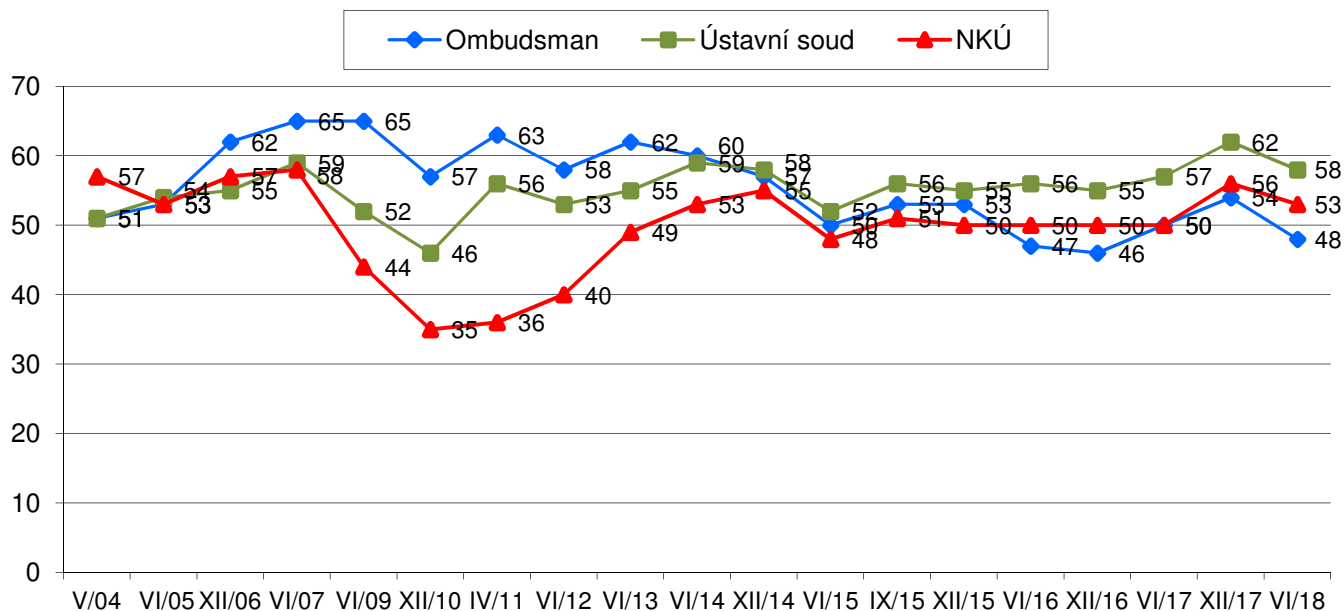
Ve vztahu k veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi) důvěru vyjadřuje již jen necelá polovina (48 %) oslovených, v tom 11 % „rozhodně“ a 37 % „spíše“. Podíl nedůvěřujících se pohybuje na úrovni tří desetín (30 %), když 19 % dotázaných ombudsmanovi „spíše nedůvěřuje“ a 11 % „rozhodně nedůvěřuje“. Podíl odpovědí „nevím“, kterou uvedla více než pětina dotázaných (22 %), byl ze všech zkoumaných institucí zřetelně nejvyšší.

Podrobnější analýza ukázala, že důvěra u všech zkoumaných institucí navzájem významně pozitivně koreluje a že s výjimkou důvěry v prezidenta pozitivně koreluje i s důvěrou ke standardně zkoumaným ústavním institucím, tj. vládě, Poslanecké sněmovně, Senátu, krajským a obecním zastupitelstvům, hejtmanům a starostům obcí a městských částí. V případě důvěry v prezidenta se statisticky významná pozitivní korelace objevuje v případě NKÚ a ombudsmana, přičemž tato korelace je výrazně slabší než korelace důvěr v případě ostatních institucí. Je to dáno tím, že prezidentovi republiky z velké části důvěřují právě ti lidé, kteří jinak k institucím chovají nedůvěru, což se v případě všech zkoumaných institucí projevuje tím, že mezi těmi, kdo prezidentovi rozhodně důvěřují, se vedle významně zvýšeného podílu rozhodně důvěřujících vybraným institucím objevuje vždy i významně zvýšený podíl těch, kdo těmto institucím rozhodně nedůvěřují, což obvyklou korelaci mezi různými typy důvěry oslabuje a v případě Ústavního soudu ji zcela vyrušuje. Ve všech případech rovněž platí, že důvěra se zvyšuje spolu se spokojeností s politickou situací, se spokojeností se životem, se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti a se zlepšujícím se hodnocením ekonomické situace v České republice.

Při vyloučení studentů pak důvěra u všech zkoumaných institucí roste spolu s nejvyšším stupněm dokončeného vzdělání. Rovněž u všech tří zkoumaných institucí se významně vyšší důvěra objevuje mezi obyvateli Prahy. V případě Ústavního soudu pak relativně vyšší důvěru k němu vyjadřují dotázaní z Čech než z Moravy. Z hlediska politické orientace relativně nižší důvěru s vyšší nedůvěrou k Ústavnímu vyjadřují ti, kdo se jednoznačně zařazují na levici, naopak vyšší důvěře se Ústavní soud těší mezi respondenty, kteří sami sebe řadí do pravého středu. Z hlediska stranických preferencí veřejnému ochránci práv častěji důvěřují voliči STAN, Ústavnímu soudu voliči ODS a NKÚ pak příznivci KDU-ČSL, naopak nižší důvěru a vyšší nedůvěru ve všech případech vyjadřují rozhodní nevoliči.

Grafy 2a a 2b ukazují vývoj důvěry ke sledovaným institucím v čase. V porovnání s posledním šetřením z prosince 2017 se snížil podíl důvěry v případě ombudsmana (o 6 procentních bodů) a Ústavního soudu (pokles důvěry i nárůst nedůvěry shodně o 4 procentní body). V případě NKÚ pak pokles důvěry o 3 procentní body se pohyboval na hranici statistické chyby. V dlouhodobém srovnání můžeme vidět, že veřejný ochránce práv je hodnocen výrazně hůře, než býval zhruba do roku 2014, i když z hlediska podílu nedůvěřujících je aktuální situace lepší než v prosinci 2016, kdy ombudsmanovi nedůvěřovalo 37 % občanů, tj. o 7 procentních bodů více než v současnosti. U NKÚ a v menší míře i u Ústavního soudu pak můžeme vidět propad důvěry na přelomu minulého a stávajícího desetiletí, z něhož se NKÚ dokázal nakrátko vrátit k dřívější úrovni důvěry až v roce 2014 a znovu pak teprve na konci minulého roku, kdy u všech tří sledovaných institucí došlo k nárůstu důvěry patrně odrážejícímu obecné zvýšení důvěry ústavním institucím po uskutečněných volbách do Poslanecké sněmovny.

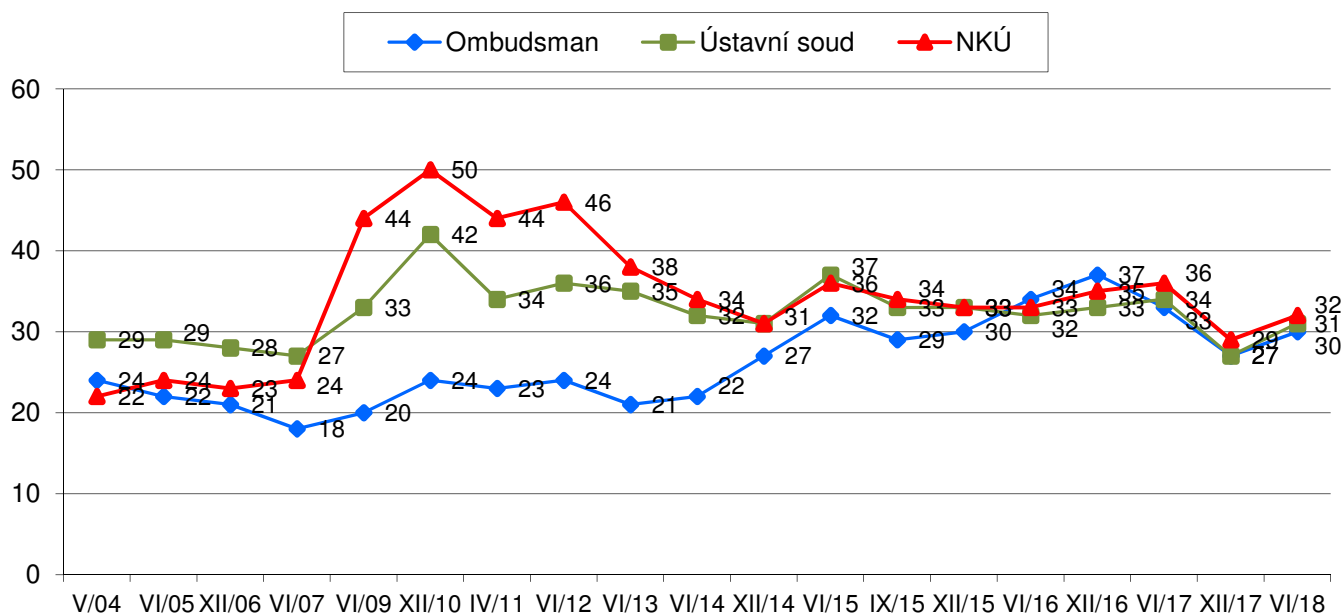
Graf 2a: Důvěra obyvatel veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), Ústavnímu soudu a Nejvyššímu kontrolnímu úřadu – časové srovnání (%)

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nedůvěřuje“ a „rozhodně nedůvěřuje“ a odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 2b: Nedůvěra obyvatel veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), Ústavnímu soudu a Nejvyššímu kontrolnímu úřadu – časové srovnání (%)

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně nedůvěřuje“ a „spíše nedůvěřuje“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše důvěřuje“ a „rozhodně důvěřuje“ a odpověď „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-06</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>16. - 29. 6. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1078</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>240</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PI.1</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pi180718</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>18. července 2018</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.